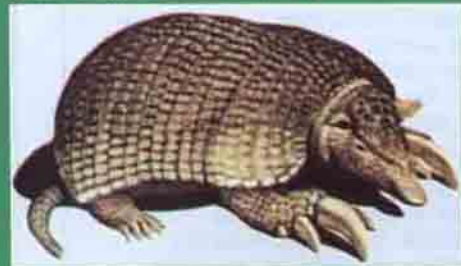

KORKUSUZ ARMADİLYO

Orta Afrika ormanlarında karantlık basarken, kuşların korku dolu çığlıkları hemen her akşam duyulur. Bütün hayvanlar, bulabildikleri en uygun yerlere kaçırlar. Ormanda bu paniğe sebep olan, Sürücü karıncalardır (Dorylinae). Bunlar, boyları bazen 200 metreye varan sıralar halinde gece baskınlarına çıkarlar. Bu karınca ordusundan kaçmayan hatta gelselerine sevinen Dev Armadilyodur (Priodontese giganteus). Karıncaların en yoğun olduğu yerlerde çok ya-

ışkan sümüksü bir madde ile kaplı dilini uzatarak karıncaları ağzına alır. Dişleri olmadığından çiğneyemez. Fakat mide kasları değirmen taşları gibi aralarına giren bütün karıncaları öğütür. Dilin bir defada yakalayabildiği karınca sayısı yetersizdir. Bunu artırmak için tam karıncaların ortasında durur ve onların her yanını 'sarmalanna' izin verir. Pulların altına kadar ulaşan karıncalar, Armadilyonun üzerindeki tüm parazitlere saldırır ve kısa sürede temizler. Bunu bilen Armadilyo, bir süre bekledikten sonra bütün pullarını vücuduna var gücüyle bastırarak karıncaları ezer. Sonra sudan çıkan köpekler gibi silkenerek ölmüş veya sersemlemiş karıncaları düşürür ve dilile yerden kolayca toplar.

BOYA KÜPÜ

Türkiye Ege ve Akdeniz sahillerinin kıraç yamaçlarında ta-

İŞTE DOĞA

Erdoğan SAKMAN

bi olarak yetişen Firavun veya

Frenk inciri (Opuntia ficus-Indica), reçel ve marmelat yapımına uygun olduğu gibi, üzerinde özsuyu emen asalak Cochenille bitinden çok değerli Karmin veya Cochenille kırmızısı elde edilir. Dokumaların boyanmasında, yiyecek ve alkolü içkilerin renklendirilmesinde

özellikle alerji yapmayan dudak boyalarının üretiminde değerli bir maddedir. Hiçbir işe yaramadığı sanılan veya çeşitli nedenlerle tabii bitki örtüsü yok edilip çıplak kalan kıraç arazi üzerinde üretilmesi, kırsal alan insanların bütçelerine önemli katkılar sağlayabilir.

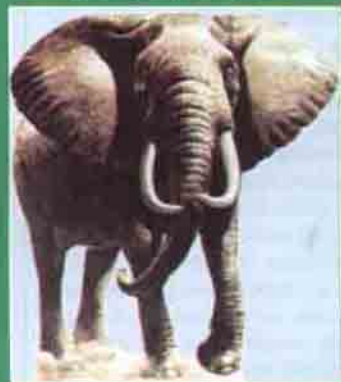
HAYVANI HAYVANA YEDİREN AĞAÇ

Akçaağaçların özellikle Şeker akçaağacının (Acer saccharum) genç sürgünlerini ve yapraklarını zararlılardan koruma düzeni, insanların yaptığı böcek öldürücülerden çok daha etkilidir. Şeker akçaağacı, gövdesinde bol şekerli özsu olmasına

rağmen, yapraklarına yeterli miktarda tane gönderebilir. Bunu yiyen böcekler mide ağrısından kıvrılır ve daha az taneli üst yapraklara çıkarlar. Halbuki üst yapraklar kuşların en çok uğradıkları yerlerdir. Böylece, böcekler yem olurlar ve Şeker akçaağacı pek az zarar görür. Zararlılarla mücadelede buna benzer yaklaşımları insanlar da sinayabilirler.

DUYGULU HAYVAN

Afrika fili (Loxodonta africana) her zaman zekidir. Birbirlerine çok düşkünlüdür. Ana filin yavrulanna karşı tavırları, insan analarını bile duygulandıracak niteliktedir. Uzun süre görmedikleri akraba ve dostlarını büyük sevinç ve içtenlikle karşılar, hortumlarını birbirlerine sarılarak ve alınlarını sürterek adeta kucaklaşırlar. Hasta ya da sakat fillerle ağzlarıyla besin ve hortumlarıyla su getirirler. Ayağa kalkabilecek durumda olanlara hortumlarıyla destek olurlar. Ölen filin vücudu, akraba ve dostları tarafından hortumlarla ve üzüntülü sesler arasında okşanır.

Bazı filler, ölen yavrularını günlerce dişleri üzerinde taşırlar. İnanıldığı gibi fillerin ölmek için gittikleri yeri belli mezarlıkları yoktur. Ya insanların süryü topluca yok ettikleri ya da zehirli suları içerek öldükleri bazı yerler, fil mezarlığı görünümü verirler. Filler de, insanlar gibi ölümlerini üzerlerine dal, yaprak, vs., atarak bir anlamda gömerler.